

**Н.В. Бондарчук, д.держ.упр., проф.
А.В. Тенета, магістр**

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Організаційно-методичні засади аналізу запасів для потреб управління підприємством

Забезпеченість підприємства виробничими запасами, їх раціональна структура та ефективне використання обумовлюють безперервність процесу виробництва на підприємстві, сприяють випуску необхідного обсягу продукції та економії витрат грошових коштів на інвестування оборотного капіталу. Відповідно, на всіх етапах виробництва актуальним є аналіз наявності та ефективності використання виробничих запасів. Під час дослідження визначено проблеми, які виникають у процесі управління матеріальними запасами, серед яких виокремлено: точний розрахунок норм витрат на одиницю продукції; якісну перевірку фактичного стану запасів на складах; підбір оптимального портфеля договірних зобов'язань з постачання запасів; підбір економічно виправданих залишків продукції на складі. Розглянуто організаційні аспекти аналізу виробничих запасів господарюючих суб'єктів. Запропоновано удосконалену схему етапів організації аналітичного процесу запасів, яка може бути використана в процесі управління матеріальними запасами на підприємстві. Запропоновану модель можна описати такими етапами: прогнозування обсягів продажу майбутнього періоду; розрахунок необхідної кількості запасів для задоволення потреб прогнозованого попиту на виготовлену продукцію; визначення розміру страхових запасів та прогнозування обсягів закупівель запасів з огляду на визначені вище значення; побудова портфеля замовлень та аналіз дієвості побудованої моделі.

З метою удосконалення управління запасами на підприємстві розроблено модель потреби в запасах, яка дозволяє визначити базову потребу в сировині та матеріалах для виробництва певного виду продукції з метою задоволення потреб у реалізації.

Ключові слова: *запаси; аналіз; управління підприємством; забезпеченість.*

Актуальність теми. Запаси – це активи, які наявні фактично на будь-якому підприємстві. Організація контролю за збереженням та рухом запасів на підприємстві є невід'ємною частиною управління, без якого неможливе досягнення мети функціонування суб'єкта господарювання. Забезпеченість підприємства виробничими запасами, їх раціональна структура та ефективне використання обумовлюють безперервність процесу виробництва на підприємстві, відповідно, сприяють випуску необхідного обсягу продукції та економії витрат грошових коштів на інвестування оборотного капіталу. Підприємство, теоретично, може не формувати запаси з метою зменшення витрат на утримання складів та зберігання виробничих запасів. Однак у такому разі зростає ризик призупинення технологічного процесу через нестачу виробничих запасів, а також втрати підприємства на придбання сировини та матеріали дрібними партіями. Отже, актуальними залишаються питання визначення ролі аналізу запасів, розрахунок їх оптимальної кількості з метою ефективного управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження наукових розробок та публікацій показало, що проблемам аналізу виробничих запасів підприємства завжди приділяють значну увагу, зокрема, це такі вчені-економісти, як: Л.А. Богдановська та Г.Г. Виногоров [1], М.В. Добрянська [3], С.В. Калабухова [4], І.Д. Лазаришина [5], О.Г. Мельник [6], П.Я. Попович [7], Г.В. Савицька [14] та ін. Враховуючи значний внесок науковців, очевидно, що окремі аспекти та питання аналізу виробничих запасів все ще потребують уточнень та подальшого наукового опрацювання.

Метою статті є дослідження методичних засад та підходів до організації аналізу запасів на підприємстві; розробка моделі потреби в запасах для підприємства.

Викладення основного матеріалу. Управління підприємством являє собою процес планування, організації, контролю та регулювання дій персоналу, постановки стратегічних цілей і тактичних завдань підприємства, ухвалення управлінських рішень і забезпечення виконання згаданого вище. Тобто підприємство не зможе нормально функціонувати за відсутності ефективного управління, яке в свою чергу залежить від багатьох факторів. Пропонуємо сконцентрувати увагу на управлінні виробничим процесом та забезпеченням його запасами як основною сферою діяльності будь-якого підприємства.

В управлінні запасами підприємства існують такі проблемні аспекти:

- складність у розрахунку норм витрат на одиницю продукції за умов наявності вузьких номенклатурних груп та варіацій виробництва і виробу;
- неможливість якісної перевірки фактичного стану запасів на складах без участі експерта;
- складність у виборі оптимального портфеля договірних зобов'язань з постачання запасів;
- підбір економічно виправданих залишків продукції на складі.

З метою уникнення таких складностей та прийняття грамотних управлінських рішень слід постійно аналізувати забезпеченість та ефективність використання запасів. Аналіз виробничих запасів підприємства має за мету забезпечити ефективне виконання виробничої програми за рахунок зведення до мінімуму матеріальних витрат, зменшення обсягу виробничих запасів, зниження цін на ресурси та підвищення їх якості.

Окреслимо основні завдання економічного аналізу забезпеченості та використання виробничих запасів підприємства: оцінка реальності планів матеріально-технічного постачання, ступеня їх виконання, впливу на обсяг виробництва продукції, її собівартість та інші показники господарської діяльності; оцінка забезпечення підприємства окремими видами виробничих запасів; оцінка рівня інтенсивності та ефективності використання матеріальних ресурсів; визначення характеру складських запасів, оцінка руху та структури споживання матеріальних ресурсів; систематизація факторів, які зумовили відхилення фактичних показників використання виробничих запасів від планових (прогнозованих); моделювання взаємозв'язків між обсягами випуску продукції та матеріаломісткістю, матеріаловіддачею, іншими факторними показниками; виявлення внутрішньовиробничих резервів економії виробничих запасів і оцінка їх впливу на обсяг діяльності [12, с. 103].

Тринька Л.Я. та Липчанський (Іванчук) О.В. стверджують, що аналіз виробничих запасів будь-якого суб'єкта господарювання має здійснюватися за такими трьома основними напрямками [15, с. 55–69]:

- аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами;
- аналіз використання виробничих запасів;
- аналіз впливу матеріальних ресурсів на виробничі результати підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Основні напрями аналізу виробничих запасів за Л.Тринькою та О.Липчанським (Іванчук) [15]

Якість аналітичної роботи значною мірою залежить від правильно розставлених акцентів та послідовності етапів здійснення цієї роботи, раціонального планування часу на кожну процедуру. Тобто вдала організація аналітичної роботи надає міцну основу для подальшого дослідження та прийняття вірних управлінських рішень. Щоб досягнути бажаного результату необхідно продумати кожен етап, а отже, слід уявити у вигляді певної послідовності схожих за змістом робіт, які дозволять систематизувати та покращити методику аналітичних процедур і підвищити отриманий ефект.

Сучасна економічна література пропонує різноманітні підходи щодо визначення кількості та конкретизації етапів і напрямів аналізу запасів підприємства, що вказує на суперечливість думок науковців. Так, наприклад, О.І. Шаманська виокремлює такі основні напрями аналізу виробничих запасів:

- аналіз виконання плану постачання матеріалів,
- аналіз стану матеріалів;
- аналіз використання матеріалів [11].

Однак слід зауважити, що такий підхід є дещо узагальненим і потребує більшої деталізації.

Фалінська М. також виокремлює три етапи аналізу запасів:

- аналіз обґрунтованості та ефективності формування портфеля договорів на поставку матеріальних ресурсів;
- аналіз ефективного використання матеріальних ресурсів;
- аналіз можливостей мобілізації виявлених резервів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів [10, с. 134].

Під час дослідження ми дійшли висновку, що аналіз запасів має містити такі основні складові:

- аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами;
- аналіз ефективності формування портфеля договорів постачання запасів;
- аналіз стану запасів на складах та умов їх зберігання;
- оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів.

Підводячи підсумки, можна сформулювати схему етапів організації аналітичного процесу запасів (рис. 2).

Рис. 2. Етапи аналізу запасів підприємств (складено автором)

Усі ці етапи аналізу реалізуються тією чи іншою мірою для потреб управлінського обліку під час побудови моделі потреби підприємства в запасах. Така модель необхідна підприємству для раціонального управління запасами та прогнозування руху витрат, що дозволить оптимізувати та мінімізувати непередбачувані ситуації, такі як нестачі та дефіцит запасів, списання запасів через їх злежування.

Також необхідно зауважити, що в умовах розвитку ринкових відносин із постійно зростаючою конкуренцією, за нестабільних умов зовнішнього середовища, інфляції на підприємствах з'являється необхідність ефективного управління, яке залежить від рівня його інформаційного забезпечення, що надає облікова система.

Підприємства гостро відчувають необхідність в оперативній інформації, що дає можливість мінімізувати витрати на виробництво й реалізацію продукції, регулювати виробничу діяльність. Тобто

виняткова роль інформаційного забезпечення в процесах управління спричинює підвищену увагу до бухгалтерської фінансової звітності та даних управлінської звітності, яка фактично є продуктом проведеного на підприємстві аналізу.

Наступним етапом, не менш важливим для підприємства, є визначення розрахунку потреби в запасах. Для розрахунку загальної потреби суб'єкта господарювання в різних видах запасів, дослідивши економічну літературу, можна визначити таку формулу розрахунку (1):

$$P_{\text{заг}} = P_{\text{в}} + P_{\text{ед}} + P_{\text{р}} + P_{\text{зв}} - Z_{\text{н}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{заг}}$ – загальна потреба;

$P_{\text{в}}$ – потреба у виробництві;

$P_{\text{ед}}$ – потреба при експериментально-дослідних роботах;

$P_{\text{р}}$ – потреби на поточний ремонт;

$P_{\text{нз}}$ – потреба на утворення нормативних залишків.

Богдановська Л.А. пропонує таку формулу розрахунку загальної потреби підприємства у конкретному виді запасів [1, с. 123–145]:

$$MP_i = \sum MP_{(i,j)} + MP_i^3, \quad (2)$$

де MP_i – сукупна потреба підприємств і-тому виді запасів;

$MP_{(i,j)}$ – потреба і-того виду запасів на j-тий вид діяльності (на виконання виробничої програми, наприклад);

MP_i^3 – необхідні для нормального функціонування підприємства запаси і-того виду, $i = 1, 2, 3, \dots$.

В цілому погоджуючись з Л.А. Богдановською щодо практичності застосування цієї формули, хотілося б зауважити, що не завжди добуток норми витрат певного матеріалу на кількість одиниць продукції показує потребу підприємства у певному виробничому запасі. Оскільки при здійсненні обліку позамовним способом різниця в нормі витрат матеріалів на кожну одиницю продукції за різними замовленнями може суттєво різнитися. Зокрема, це добре простежується в легкій промисловості, де, наприклад, до стандартних моделей костюма додаються окремі індивідуальні деталі (наявність світловідштовхувальної стрічки, заміна гудзиків блискавкою або кнопками).

Підприємства несуть значні витрати, пов'язані зі складуванням, псуванням, старінням товарно-матеріальних цінностей. Крім того, значні виробничі запаси – це «омертвіння» грошових засобів, які у них вкладені, недоотримання прибутку в результаті інших інвестиційних можливостей [10, с. 132]. Отже, при здійсненні розрахунку необхідності запасів важливо враховувати, що негативною умовою є як і недостатня їх кількість, так і надлишок запасів, оскільки будь-які матеріальні цінності псуються та злежуються за умов довготривалого зберігання, особливо, якщо умови зберігання є далекими від ідеальних.

Одним із доволі простих та дієвих способів прогнозування потреби в запасах є прогнозування майбутніх продажів періоду, тобто потреби в готовій продукції, на виробництво якої і витрачається найбільша частка матеріалів у структурі запасів підприємства. Залежно від запланованих обсягів продажу розраховується необхідна кількість запасів, яку віднімають від фактичних залишків на складі. Таким чином розраховують чисту потребу у виробничих запасах, до якої зазвичай додають розмір страхових запасів.

Проведемо розрахунок оптимальної потреби в запасах для підприємства легкої промисловості. В цілому побудову моделі оптимальної потреби в запасах для підприємства можна описати такими етапами:

1 – прогнозування обсягу продажів майбутнього періоду;

2 – розрахунок необхідної кількості запасів для задоволення потреб прогнозованого попиту на виготовлену продукцію;

3 – визначення розміру страхових запасів та прогнозування обсягу закупівель запасів з огляду на визначені вище значення;

4 – побудова портфеля замовлень та аналіз дієвості побудованої моделі.

Прогнозування обсягів продажу можна здійснювати застосовуючи зручний для підприємства метод. Так часто великі підприємства, що постійно співпрацюють з певним колом контрагентів, спираються на вже існуючі довготривалі договірні відносини. Це дозволяє доволі точно спрогнозувати гарантований обсяг продажу і вільні потужності виробництва, які необхідно заповнити дрібними або одиничними замовленнями.

Однак така структура є дуже трудомісткою та нездійсненною для малих підприємств, оскільки вони орієнтовані на більш дрібні замовлення. У такому випадку побудова рівняння тренду є раціональним вибором.

Отримані дані щодо продажу за рік окремого виду продукції, а саме костюма (комбінезон та куртка), наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяг продажу стандартних костюмів

Місяць	Обсяг продажу, грн
Січень	236 372,40
Лютий	171 663,09
Березень	97 252,05
Квітень	80 435,74
Травень	64 494,30
Червень	57 324,00
Липень	42 182,50
Серпень	41 417,74
Вересень	192 656,25
Жовтень	132 686,19
Листопад	350 276, 00
Грудень	220 662,00

Доволі зручним при побудові лінії тренду є функціонал Excel, який дозволяє обрати потрібний вид рівняння тренду. Не надто складною да доволі точною є побудова лінії тренду лінійним способом. Визначити значення рівняння $y = bx + a$ можна за допомогою однойменної функції в Excel: «ЛИНЕЙН», яке завдяки функції набуває такого вигляду: $y = 7550,601794 x + 91539,61$.

Причому, визначивши значення тренду для кожного аналогічного значення періоду, ми визначаємо сезонну компоненту як різницю з фактичними об'ємами продажу, що дає нам значення, продемонстровані в таблиці 2. Сам же коефіцієнт сезонності визначається шляхом ділення обсягу продажу за конкретний місяць на фактичне середнє арифметичне обсягів реалізації.

Таблиця 2

Визначення тренду та сезонності

Місяць	Обсяг продажу, грн	Значення тренду	Сезонна компонента	Коефіцієнт сезонності
Січень	236 372,40	99090,21	-137282,19	1,68
Лютий	171 663,09	106640,8	-65022,28	1,22
Березень	97 252,05	114191,4	16939,37	0,69
Квітень	80 435,74	121742	41306,28	0,57
Травень	64 494,30	129292,6	64798,32	0,46
Червень	57 324,00	136843,2	79519,22	0,41
Липень	42 182,50	144393,8	102211,32	0,30
Серпень	41 417,74	151944,4	110526,68	0,29
Вересень	192 656,25	159495	-33161,22	1,37
Жовтень	132 686,19	167045,6	34359,44	0,94
Листопад	350 276, 00	174596,2	-175679,77	2,49
Грудень	220 662,00	182146,8	-38515,17	1,57

Найоптимальнішим терміном для такого прогнозування є квартал, оскільки результат моделі буде мати достатній рівень достовірності та надасть можливість для раціонального аналізу дотримання створеного плану.

Прогноз створюється на основі визначеного значення тренду (y) для конкретного періоду (x), на основі виведеного рівняння тренду. Значення отриманих цифр продемонстровано в таблиці 3. Таким чином, визначивши обсяг прогнозованого обсягу продажу у грошовому виразі на конкретний вид продукції, знаючи середньозважену ціну на готову продукцію визначаємо його в товарному вигляді.

Таблиця 3

Розрахунок прогнозу продажу для майбутнього кварталу

Значення тренду	Прогноз обсягу продажу з урахуванням сезонності, грн	Прогноз обсягу продажу з урахуванням сезонності, шт.
189697,43	318871,49	360
197248,04	240794,79	272
204798,64	141639,15	160

Знаючи кількість потреби в готовій продукції, спираючись на стандартні калькуляції для визначеного виду продукції переходимо до наступного етапу та визначаємо необхідну кількість окремих видів сировини в таблиці 4 для першого прогнозованого місяця.

Таблиця 4

Розрахунок потреб сировини і матеріалів на місяць

Найменування сировини	Кількість	Одиниці виміру	Потреба в запасах
Етикетка	2	Штуки	722
Фастекс	2	Штуки	722
Стрічка еластична 2 см	0,8	Метри	288,80
Блискавка, 16 см	2	Штуки	722
Гудзики	11	Штуки	3971
Липучка, 2 см	0,08	Метри	28,88
Нитки	0,19	Котушки	68,59
Тканина плащова	3,95	Метри	1425,95
Тканина підкладна	3,85	Метри	1389,85

Таким чином, можна визначити базову потребу в сировині та матеріалах для виробництва необхідної кількості костюмів з метою задоволення потреб в реалізації. Аналогічна процедура здійснюється для кожного виду готової продукції, яку виробляє підприємство, а результати підсумовуються.

Третім кроком виступає визначення розміру страхових запасів, які в економічній літературі радять встановлювати в розмірі 50 % від добової потреби в сировині та матеріалах. Однак, на нашу думку, такий показник є високим та часто не виправдовує себе через затрати на зберігання запасів. Через що здійснення розрахунків за функцією Лапласа або застосовуючи розподіл Пуассона є дієвішим, проте й більш трудомістким процесом.

Саме на цьому етапі визначається загальна потреба в запасах згідно зі способами, що описані вище.

Визначення оптимального розміру замовлення пропонуємо проводити за формулою (3):

$$EOQ = \sqrt{\frac{2D \cdot S}{H}}, \quad (3)$$

де: D – потреба в запасах впродовж бюджетного періоду;

S – операційні витрати за замовленням (заявка, ведення переговорів);

H – вартість зберігання запасу впродовж бюджетного періоду.

Витрати на зберігання запасів розраховуються доволі умовним способом: сума всіх витрат пов'язаних з утриманням приміщення складу в належному стані поділені на середньорічну завантаженість складу в кілограмах, що складає приблизно 0,35136 грн/кг.

Операційні затрати на замовлення приймають за фіксовану величину у розмірі розрахованому бухгалтерією.

Отже, виходячи з розрахованого, можливо здійснити припущення про частоту замовлень та сформувати пакет договірних зобов'язань з постачальниками. Це і є останнім етапом моделі потреби в запасах, що дозволяє забезпечити задоволення згаданої вище потреби, а отже, і є її логічним завершенням. Портфель замовлень буде включати договори (заготовки під них), в яких мають бути відображені періоди та обсяги поставок, із зазначенням допустимого толерансу (зазвичай приймається у обсязі 5–10 %) та штрафних санкцій за невиконання зобов'язань.

Окрім того, для з'ясування дієвості такої моделі важливим є порівняння фактичних даних із запланованими, й подальше з'ясування причин їх відхилень та корегування визначеної моделі під впливом управлінських рішень.

Підсумовуючи вище вказане, можна зробити такі висновки про побудовану модель. Перші три етапи являють собою певний симбіоз аналізу та бюджетування, тобто створюють вихідну інформацію для

прийняття управлінських рішень щодо забезпечення підприємства запасами та управління ними. Четвертий етап відбувається вже більше на управлінському рівні, оскільки саме тут, спираючись на дані аналізу, формується управлінське рішення у вигляді портфеля замовлень та внесення коригувань до існуючої моделі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, з огляду на викладене вище, без забезпечення необхідної інформації для прийняття управлінських рішень здійснення ефективного управління підприємством буде неможливим. Інформацію для прийняття управлінських рішень, здійснення оперативного та тактичного планування надає добре проведений аналіз, зокрема, визначення забезпеченості виробничими запасами та ефективності їх використання. Здійснення якісного аналізу можливе лише за ґрунтовного підходу до його організації. Аналіз запасів для підприємств запропоновано проводити за такими етапами: 1) визначення забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами; 2) аналіз ефективності і формування портфеля договорів постачання запасів; 3) аналіз стану запасів на складах та визначення умов їх зберігання; 4) оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів; 5) підведення підсумків.

Перші три етапи являють собою певний симбіоз аналізу та бюджетування, тобто створюють вихідну інформацію для прийняття управлінських рішень щодо забезпечення підприємства запасами та управління ними. Четвертий етап відбувається вже більше на управлінському рівні, оскільки саме тут, спираючись на дані аналізу, формується управлінське рішення у вигляді портфеля замовлень та внесення коригувань до існуючої моделі.

Проблематика удосконалення проведення аналізу запасів з метою ефективного управління підприємством залишається актуальною темою. Відповідно актуальним питанням є підбір ефективного методу такого управління. Це підтверджує необхідність подальшого проведення наукових пошуків за цим напрямом.

Список використаної літератури:

1. *Богдановская Л.А.* Анализ хозяйственной деятельности в промышленности : учебник / *Л.А. Богдановская, Г.Г. Виногоров, О.В. Мигун* ; под общ. ред. *В.И. Стражева*. – Мн. : Выш. шк., 1996. – 363 с.
2. *Гаркуша Н.Н.* Экономический анализ в предприятиях питания и торговли : учеб. пособие / *Н.Н. Гаркуша, Н.Б. Казена, О.В. Цуканова*. – Х. : ХДУХТ, 2007. – 199 с.
3. *Добрянська М.В.* Аналіз запасів виробничих підприємств і вироблення пропозиції щодо їх ефективного використання у ринкових умовах / *М.В. Добрянська* // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.07. – С. 175–180.
4. *Калабухова С.В.* Аналітичне забезпечення управління виробничими запасами суб'єктів господарювання / *С.В. Калабухова* // Економіка та підприємництво : зб. наук. пр. молодих вчених та аспірантів ; під ред. *І.В. Луняк*. – Київ : КНЕУ, 2009. – Вип. 23. – С. 301–310.
5. *Лазарішина І.Д.* Функціональна якість аналітичного забезпечення управління економічними суб'єктами / *І.Д. Лазарішина* // Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в розвитку економічної науки і практики : зб. матеріалів II Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 6–7 груд. 2012 р.). – Київ : КНЕУ, 2012. – С. 43–46.
6. *Мельник О.Г.* Метод аналізу стану управління виробничими запасами на вітчизняних машинобудівних підприємствах / *О.Г. Мельник, Л.М. Ганас* // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля *Данила Галицького*. – 2014. – № 10. – С. 169–175.
7. *Попович П.Я.* Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник / *П.Я. Попович*. – Київ : Знання, 2008. – 630 с.
8. *Савицкая Г.В.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия / *Г.В. Савицкая*. – Минск : ИП Экоперспектива, 1997. – 498 с.
9. *Тринька Л.Я.* Економічний аналіз : навч.-метод. посібник / *Л.Я. Тринька, О.В. Липчанський (Іванчук)*. – Київ : Алерта, 2013. – 568 с.
10. *Фалінська М.* Економічна сутність та аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів / *М.Фалінська* // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 6 (39). – С. 132–137.
11. *Шаманська О.І.* Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства / *О.І. Шаманська* // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – 2013. – № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1860>.
12. *Шмиголь Н.М.* Роль і місце аналізу виробничих запасів у системі управління ресурсним потенціалом підприємства / *Н.М. Шмиголь, А.А. Антонюк, А.А. Несцеренко* // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2015. – № 5. – С. 102–106.
13. *Manoj A.* Activity-Based Cost Management Practices in India: An Empirical Study / *A. Manoj, B.S. Sahay, S. Subhashish* // Decision. – 2005, January-June. – Vol. 32, № 1. – Pp. 123–152.
14. *Roztocki N.* The Integrated Activity-Based Costing and Economic Value Added System as a Strategic Management Tool: A Field Study / *N. Roztocki*. URL: pdfs.semanticscholar.org/3773/7e76b622262e8374b2d27cf35ce7d70718b0.pdf.

References:

1. Bogdanovskaja, L.A., Vinogorov, G.G. and Migun, O.V. (1996), *Analiz hozjajstvennoj dejatel'nosti v promyshlennosti*, in Strazhev, V.I. (ed.), Vysh. shk., Minsk, 363 p.

2. Garkusha, N.N., Kazena, N.B. and Cukanova, O.V. (2007), *Jekonomicheskij analiz v predpriyatijah pitanija i torgovki*, ucheb. posobie, HDUHT, Har'kov, 199 p.
3. Dobrjans'ka, M.V. (2012), «Analiz zapasiv vyrobnychych pidpryjemstv i vyroblennja propozycji' shhodo i'h efektyvnogo vykorystannja u rynkovykh umovah», *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, Vol. 22.07, pp. 175–180.
4. Kalabuhova, S.V. (2009), «Analitичne zabezpechennja upravlinnja vyrobnychymy zapasamy sub'ektiv gospodarjuvannja», *Ekonomika ta pidpryjemstvo*, zb. nauk. pr. molodyh vchenyh ta aspirantiv, in Lunjak, I.V. (ed.), Vol. 23, KNEU, Kyi'v, pp. 301–310.
5. Lazaryshyna, I.D. (2012), «Funkcional'na jakist' analitичnogo zabezpechennja upravlinnja ekonomichnymy sub'jektamy», *Rol' i misce buhgalters'kogo obliku, kontrolju j analizu v rozvytku ekonomichnoi' nauky i praktyky, II Mizhn. nauk.-prakt. konf.*, zb. materialiv, vid 6–7 grudnja, KNEU, Kyi'v, pp. 43–46.
6. Mel'nyk, O.G. and Ganas, L.M. (2014), «Metod analizuvannja stanu upravlinnja vyrobnychymy zapasamy na vitchyznjanyh mashynobudivnyh pidpryjemstvah», *Naukovo-informacijnyj visnyk Ivano-Frankivs'kogo universytetu prava im. Korolja Danyla Galyc'kogo*, No. 10, pp. 169–175.
7. Popovych, P.Ja. (2008), *Ekonomichnyj analiz dijal'nosti sub'ektiv gospodarjuvannja*, Znannja, Kyi'v, 630 p.
8. Savickaja, G.V. (1997), *Analiz hozhajstvennoj dejatel'nosti predprijatija*, IP Jekoperspektiva, Minsk, 498 p.
9. Tryn'ka, L.Ja. and Lypchans'kyj (Ivanchuk), O.V. (2013), *Ekonomichnyj analiz*, navch.-metod. posibnyk, Alerta, Kyi'v, 568 p.
10. Falins'ka, M. (2012), «Ekonomichna sutnist' ta analiz efektyvnosti vykorystannja material'nyh resursiv», *Galyc'kyj ekonomichnyj visnyk*, No. 6 (39), pp. 132–137.
11. Shamans'ka, O.I. (2013), «Suchasni pidhody do ocinjuvannja efektyvnosti upravlinnja resursnym potencialom pidpryjemstva», *Efektyvna ekonomika*, elektronne naukove fahove vydannja, No. 3, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1860>
12. Shmygol', N.M., Antonjuk, A.A. and Nesterenko, A.A. (2015), «Rol' i misce analizu vyrobnychych zapasiv u systemi upravlinnja resursnym potencialom pidpryjemstva», *Derzhava ta regiony*, Serija *Ekonomika ta pidpryjemstvo*, No. 5, pp. 102–106.
13. Manoj, A., Sahay, B.S. and Subhashish, S. (2005), «Activity-Based Cost Management Practices in India: An Empirical Study», *Decision*, from January-June, Vol. 32, No. 1, pp. 123–152.
14. Roztocky, N., *The Integrated Activity-Based Costing and Economic Value Added System as a Strategic Management Tool: A Field Study*, URL: pdfs.semanticscholar.org/3773/7e76b622262e8374b2d27cf35ce7d70718b0.pdf

Бондарчук Наталія Володимирівна – доктор наук з державного управління, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету;

Наукові інтереси:

– обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою організації їх ефективної діяльності та прийняття управлінських рішень.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0418-5239>

E-mail: bondarchuk-nv@ukr.net.

Тенета Ася Валеріївна – магістр другого року навчання кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Наукові інтереси:

– обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами.

E-mail: asya.ten1@gmail.com.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2019.